

Naczelne Dowództwo W. P.

(Sztab Generalny).

ODDZIAŁ II.

Ew/6. Nr. 4010/II.

Poczta polowa Nr. 53. 5. Lutego 1921 r.

ADJUTANTURY GENERALNEJ

w B e l w e d e r z e

W załączeniu przesyła się do wiadomości odpisy raportów Attache wojskowego w Szwecji, Norwegji i Danji Nr.Nr.305/t.,1.,2.,2/t.,4/t, 5/t.,6/t, i 7/t. oraz odpis pisma skierowanego do M.S.Wojsk. Biuro Prezydjalne.

9 załączników,

Za zgosność:

J. Rozwadowski mjr

Szef Sztabu Generalnego

R O Z W A D O W S K I m.p.

Generał-porucznik.

O t r z y m u j a :

Adjutantura Generalna,

M.S.Wojsk.Oddz.II.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L: Dz. 656/15 dnia 3/2 1921 r.

zafas. Wydział

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

DC

MINISTERSTWA SPRAW WOJSKOWYCH.

Biurow Prezydjalne.

W a r s z a w i e .

W załączeniu przesyła się odpis raportu Attache
wojskowego w Szwecji, Norwegji i Danji Nr.2..

Nacz.Dow. jest zdania, że należałoby uwzględnić
propozycję uczczenia jubilatą upominkiem, w uznaniu jego
przyjaznych dla Polski uczuć.

Odnaczenie Wilhelma Umanna za udział w powstaniu
1863 roku byłoby nietylko aktem wdzięcznego uznania,
lecz posłużyłoby bezsprzecznie ku zrozumieniu idei pols-
kiej w Szwecji.

Za zgodność: odpisu:

J. J. J.

Szef Sztabu Generalnego

R O Z W A Ź O W S K I m.p.

Generał - porucznik.

29 grudnia 1920r.

305/t.

Sądownictwo w armji szweckiej.

Do
Naczelnego Dowództwa Odziału II

W W A R S Z A W I E .

Przepisy regulujące sprawiedliwość i kary za przewinie-
nia, jak w armji szweckiej tak i we flocie, są jednakoże i są
zawarte w „Wojskowych Przepisach Prawnych”, z d. 23 paździer-
nika 1914 roku, uchwalonych przez parlament i kontrasygnowa-
nych przez Ministra Sprawiedliwości.

Gdy władza zwierzchnia uważa, że kara dyscyplinarna nie
jest dostateczna za popełnione przekroczenie, lub gdy prze-
kroczenia powtarzają się wielokrotnie, podwładny może być
oddany Sądu Wojskowemu.

Sąd Wojskowy znajduje się niemal w każdym miejscu, gdzie
jest rozlokowana większa jednostka wojskowa. Sąd wyznacza się
Dekretem Królewskim, również dekretem wyznaczają się jednost-
ki, które podlegają danemu sądowi.

Sąd Wojskowy składa się: I sędziego, który jest już sę-
dzą cywilnym sądu okręgowego, on że wyznacza się prezesem
Sądu Wojskowego; 2 członków wojskowych i jednego audytora.

Sąd składa się z wojskowych jak następuje:

I/ I generał i I pułkownik (odpowiednie stopnie w ma-
rynaree), gdy jest rozważana sprawa oficera w stopniu genera-
ła.

2/ 2 oficerów, z których jeden jest w stopniu co najmniej
pułkownika, gdy rozważa się sprawa oficera sztabowego

3/ 2 oficerów, kapitanów lub poruczników, gdy rozważana
jest sprawa oficera subalterna

4/ I oficera i I podoficera, gdy rozpatruje się sprawa

podoficera lub szeregowca.

W wypadkach gdy jest wielu obwinionych, skład sądu odpowiada najstarszemu w randze.

Audytor również mianuje się przez króla i jest uważany jako urzędnik cywilny i wykonuje funkcje prawne i kancelaryjne.

Członkowie Sądu Wojennego winni mieć nie mniej 25 lat Wyższy Sąd Wojskowy 6 apelacyjny).

Sąd ten stanowi jedną z sekcji Sądu Najwyższego tak zwanego Svea Hovrät i składa się z 5 członków:

I przewodniczący, on też szef ^{jednej} z sekcji Svea Hovrät

I członek Sądu Najwyższego

I radca

2 członków wojskowych (generałów). Praytem ~~o~~ oficerowie mogą być, w zależności od sprawy: obaj z armji, obaj z marynarki lub jeden z armji a jeden z marynarki.

Członkowie Wyższego Sądu Wojskowego mianują się przez króla, na przeciąg trzech lat.

W razie wojny powyższe trybunały zamieniają się na:

I/ Sąd Wojskowy Polowy. Mianuje się przez króla zaraz po ogłoszeniu wojny i rozwiązuje się niezwłocznie po jej ustaniu. Sąd składa się z:

I cywilny, jako audytor, czasem jako sędzia

3 wojskowych, z nich najstarszy jest przewodniczącym

2/ Wyższy Sąd Polowy (apelacyjny)

Składa się z 5 członków:

I przewodniczący oficer, zwykle generał

2 oficerów wyższych i

2 audytorów, zwykle cywilnych.

W razie konieczności Wyższy Sąd polowy może być zwołany przez głównodowodzącego.

Frankowski
kapitan.

8 stycznia 1920 r.

I

Lotnictwo szweckie.

Do
Naczelnego Dowództwa Oddział II
W W a r s z a w i e .

Szwecja jest pokryta, ^{po większej części} niemal cała, lasami i jeziorami, prócz tego teren jest górzysty lub pokryty kamieniami i mchem. Oczywiście teren taki mało sprzyja rozwojowi i zastosowaniu awiacji. Warunki klimatyczne, bardzo zmienne, zmuszają do zastosowywania aparatów, które mogłyby być użyte jako aeroplany, na kółkach lub ~~hyrtach~~ ^{hyrtach}, lub hydroplany.

Zwykle, od grudnia do marca, jeziora są zamrożone a ziemia pokryta śniegiem. W tym to okresie aparaty są zaopatrzone w narty, pozwalające lądowanie na śnieg i zamrożone jeziora. W tym też okresie zamrożone jeziora przedstawiają doskonałe miejscowości do lądowania.

W listopadzie i kwietniu, lód jest niepewny i tylko ląd stały może służyć miejscem lądowania. Wtedy używają się aparaty na kółkach.

Latem to jest od kwietnia do listopada zastosowanie hydroplanów jest najodpowiedniejsze.

Budownictwo
aparatów

Obecnie nie egzystuje prywatnej fabryki, która by ~~z~~ zajmowała się budową motorów lotniczych.

W czasie wojny była tylko jedna podobna faryka Thulin, w Landskronie, która budowała aparaty przedstawiające kopję Albatrosów. Po wojnie fabryka ta zbankrótowała z powodu braku obstalunków.

Aktualnie egzystuje tylko mały warsztat, dla reperacji i budowy aparatów wojskowych i który znajduje się w Malmslätt.

Lotnictwo woj- skowe.

Lotnictwo szweckich dotychczas jest w stanie zaniedbanym, przyczyna temu jest brak odpowiednich kredytów, personel lotniczy stara wszelkimi środkami stworzyć coś realnego.

W czasie wojny, Szwecja okazała się zupełnie izolowaną, i nie miała możliwości śledzić za rozwojem lotnictwa w krajach walczących, tembardziej, że ten fach był dla szwedów nie dostępny i w armji niemieckiej.

W roku 1919 lotnicy szwedzcy wzięli się energiczniej do stworzenia awiacji szweckiej. Tegoż roku zdarzyło się wiele wypadków, które były spowodowane niedoświadczeniem i nierozważą pilotów, którzy chcieli naśladować lotników z armji wojujących.

Organizacja

Lotnictwo wojskowe Szwecji składa się obecnie:

1/ Jednej kompanji lotniczej w Malmslätt, koło Linköping (200 kilometrów na północ zachód od Sztokholmu)

2/ Jednej kompanji aerostatów, koło Sztokholmu.

Obie kompanje należą do 3-go pułku inżynierji i znajdują się pod dowództwem podpułkownika Eriksena.

Personel lotnicza nabiera ze wszystkich rodzajów broni i przydziela się do awiacji na okres trzech latni.

Malicza się około 20 pilotów zakończonych, z pośród których dwaj przeszli niedawno kursa lotnicze we Francji.

Cała awjacja wojskowa znajduje się w Malmslätt, prócz szefa, który rezyduje w Sztokholmie.

Aparaty

Główną siłę awiacji szweckiej stanowią dwanaście aparatów wywiadowczych (typ S 18), które mogą służyć także i do bombardowania.

Te aparaty są wybudowane w Malmslätt, na warsztatach wojskowych, posiadają motory Mercedes 260 koni, teraz są zdemonstrowane i starannie przechowane jako rezerwa.

Okolo 20 sztuk starych już znozonych aparatów najprzeróżniejszych typów służą do ćwiczenia się i trenowania

Do tego dochodzą:
Jeden aparat austriacki Phenix

Jeden popsuty aparat niemiecki, nabyty tylko dla motoru,
który jest w dobrym stanie.

Miejscowości
do lądowania

Malmslätt - 8 kilometrów na zachód od Linköping

Jerfalla - 7 kilometrów na północ od Sztokholmu - służy
więcej dla użytku awiacji cywilnej

Goteborg, na Kategacie

Venersborg na południo zachód od jeziora Wener

Boden, na północy Szwecji, jedyny organizowany teren na
północ od Sztokholmu, 700 kilometrów od stolicy

Projekty na
przyszłość

Niema jeszcze żadnej podstawy do sążnienia o tem jak się
rozwinie awiacja szwecka, wszystko zależy od kredytów i od
kierunków w sejmie.

Szwecja, jak zresztą i inne państwa, niema zamiaru powięk-
szać swego budżetu wojennego, więc o ile będzie ~~restrowione~~
uchwalać pewien kredyt na awiację, nastąpi to skasowaniem jed-
nego pułku kawalerji.

Awiacja morska

Jest jeszcze mniej rozwinięta niż awiacja wojenna. Znajdu-
je się pod dowództwem oficera marynarki Lybeck i składa się z

4 hydroplanów typ Thulin,

2 hydroplanów szkolnych

2 hydroplanów ofiarowanych przez rząd włoski w zeszłym roku

Ten podarunek wywołał obstalunek takich że aparatów we
Włoszech w ilości trzech.

Cwiczenia, zimą, odbywają się około Sztokholmu a latem w
Karlskronie.

Trzecia baza, prowizoryczna, znajduje się w Goteborgu.

Frankowski

k a p i t a n .

ATTACHE WOJSKOWY P. P.

w Szwecji, Norwegji i Danji.

O d p i s.

16 stycznia 1921r.

2.

DO

NACZELNEGO DOWODZTWA ODDZIAŁ II.

w W a r s z a w i e.

Wkrótce ma tu obchodzić swój 80 letni jubileusz niejaki Wilhelm Unmann, szwed, który brał udział w powstaniu 1863 roku. Pan Unmann nie posiada dokumentów z tego czasu, bo był zmuszony je zniszczyć, natomiast opowiedział swe zdarzenie tego czasu. W czerwcu 1863 roku udał się do Polski i zaciągnął się do oddziału Taczanowskiego, ale po miesiącu dostał się pod Kominem do niewoli rosyjskiej i osadzony w Modlinie. Na staranie Szwedzkiego rządu został wypuszczony, ale znów powrócił do szeregów powstańczych i wstąpił do Legji Cudzoziemskiej dowodzonej przez francuza, nazwiska nie pamięta. Po rozbiciu powstania uciekł do Poznania i z tamąd wrócił do Szwecji. Posiada listy pisane w owym czasie do swej matki, pisał w języku francuzkim, w ostatnim liście pisze, że chociaż polacy są rozbici to jednakże / po polsku/ jeszcze Polska nie zginęła.

Piszę o tem do Naczelnego Dowództwa, z prośbą, oile to możebne uczcić jubilata jakimś upominkiem w cześć jego zapamiętania dla Polaki. Tym samym dużo się zrobi dla propagandy polskiej w Szwecji.

Dodam jeszcze, że dowiedzieliśmy się o tym jubileuszu z gazet i w zmianie było powiedziane że to były powstaniec 63 roku. Wtedy to nasz Charge d'affaires udał się do niego i dowiedział się o podanych szczegółach. Szwed jest zamożny, skromny i bardzo się rozczulił o nic nie prosił, a odwrotnie

v e r t e.

mówił że uczynił to z sympatji dla Polski i z idei.

Pokazywał on jeszcze symboliczny obrazek amatorskiej roboty, na którym był napis " Wodziński - I-er regiment de Cosaque Ottomane".

/-/ F R A N K O W S K I.

Kapitan.

Za zgodność odpisu:

9 stycznia 1920 r.

2/t.

Formowanie się szweckiej armji
przy mobilizacji
do Organizacja armji szweckiej

Do
Naczelnego Dowództwa Oddział II
W W a r s z a w i e .

Przy ogłoszeniu mobilizacji formują się: wojska polowe, oddziały etapowe, wojska lokalne (załogi), sztaby, instytucje tyłowe i landszturm.

Wojsko polowe: tworzą się wyższe sztaby, oddziały wojskowy doprowadza się do stanu wojennego i zaopatruje się technicznie, oddziały uzupełniają się mobilizowanymi. Wojska polowe, w zależności od charakteru wojny i planu, grupuje się w odpowiednie armje. Armja przeznaczona dla głównego terenu wojennego składa się z kilku dywizji ~~piechoty~~ piechoty, z jednej dywizji kawalerji z ciężkiej artylerji i oddziałów pomocniczych (lotnicy, treny i t. p.)

Mobilizowana dywizja składa się: z dwóch brygad piechoty, z pułku kawalerji, z pułku artylerji polowej, z jednej lub dwóch kompanji inżynierji polowej, z jednej kompanji mostowej, z jednej kompanji telegraficznej, z kompanji aprowizacyjnej, z jednej kompanji sanitarnej, i obozu. Brygada piechoty składa się z dwóch pułków, każdy z trzech bataljonów, bataljon z czterech kompanji i kompanji kulomiotów; z pułku kawalerji z czterech szwadronów i oddziału kulomiotów; z pułku artylerji polowej z trzema dywizjami tworzącymi od 2 - 3 baterji, z jednej dywizji haubic z trzech baterji; z pewnej liczby oddziałów amunicyjnych dla piechoty, baterji i haubic.

Dywizja kawalerji składa się z 2 brygad kawalerji, każda dwa bataljony o cztery szwadrony i oddziału kulomiotów, z konnej artylerji polowej tworzącą dwie baterje

oddziału telegraficznego, oddziału aprowizacyjnego, oddziału sanitarnego i oddziału amunicyjnego.

Brygada samodzielna składa się z brygady piechoty, wzmocniona oddziałami specjalnych rodzaj broni i w formację sanitarną.

Oddziały etapowe tworzą się oddzielnie dla głównej armji i oddzielnie dla terenów nie objętych wojną. Cel ich utrzymanie komunikacji i łączności między terenem wojny i tyłem.

Wojska lokalne składają się w części z oddziałów piechoty, artylerji i inżynierji przeznaczonych dla fortec i szos, w części zaś z nowo utworzonych oddziałów. Do oddziałów lokalnych zaliczają się czasem i te oddziały, które nie są przeznaczone do natychmiastowego wysłania na front i są wyznaczone jako tymczasowe załogi większych miast i ważniejszych punktów.

Dla uzupełnienia pułków udających się na front, tworzą się, przy mobilizacji oddziały zapasowe, jeden bataljon zapasowy dla każdego pułku piechoty, jeden szwadron dla każdego pułku kawalerji, jedna kompanja dla pułku inżynierji, jedna bateria dla pułku artylerji i kompanja dla pułku obozowego.

Landszturm dzieli się na kompanje i bataljony piechoty. Bataljon landszturmowy składa się z 2 do 5-ju kompanji. Jeżeli okoliczności pozwalają tworzą się oddziały i innej broni, również formują się oddziały obrony wybrzeża i oddziały robotnicze.

Przy przeprowadzeniu ogólnej mobilizacji, Szwecja jest w stanie wystawić 1.000.000 żołnierza, w wieku od 20 do 45 lat. Po usunięciu tych, którzy okażą się niezdolni do służby dla obrony kraju, pozostanie w szeregach do 700.000 żołnierzy.

Z tej cyfry tylko 450.000 będzie takich, którzy przeszli służbę wojskową przez powołanie do wojska.

Mobilizacja dwunastu dywizji ~~XXXXXX~~ armji polowej, dwóch dywizji kawalerji i garnizonów fortecznych wymaga 350 do 360 tysięcy ludzi. Pozostanie więc rezerwa około 100.000 ludzi do wzmocnienia i uzupełnienia jednostek walczących, oraz 250.000 ludzi, których potrzeba będzie jeszcze ćwiczyć.

Obrona kraju i koncentracja sił odbywa się według trzech

planów:

I plan przewiduje zaatakowane granice północne, z jednoczesnym zagrożeniem wybrzeża. Armja wtedy ma na celu a/ obronić kraj znajdujący się na północ-wschód od rejonu krószców żelaza w Galiware i Kiruna a także od fortecy Boden, b/ przekrycie kolei żelaznej Boden - Sztokholm. W tym celu siły zbrojne dzielą się na 4 armje, które koncentrują się: jedna - dla obrony granicy z Finlandją, druga - zachodnia - na granicy norweńskiej, przeciwko ewentualnemu napadowi ze strony Norwegji, trzecia i czwarta na zachód od Sztokholmu, gotowe do przesunięcia na miejsce najbardziej zagrożone oraz na strzeżenie wybrzeża.

II plan dzieli również siły zbrojne na cztery armje i miał na celu obronę na wypadek wojny z Rosją. Koncentracja odbywa się tak jak poprzednio, ale następnie obrona granicy zachodniej jest zaniedbana, trzecia i czwarta armje są skierowane na północ a druga armja pozostaje w rezerwie w okolicach Sztokholmu by paraliżować próby wylądowania wroga.

III plan główne siły koncentrują się w okolicach Sztokholmu, mając na celu obronę baterji i miejsc wybrzeża nadających się do wylądowania.

Frankowski

k a p i t a n .

13 stycznia 1921 r.

4/t.

Budżet Marynarki.

Do
Naczelnego Dowództwa Oddział II
W W a r s z a w i e .

Budżet floty opracowuje się przez Zarząd Marynarki, w wydziale Administracyjno-Technicznym, które dla jego opracowania, otrzymuje od poszczególnych wydziałów potrzebne informacje: Sztab Generalny przesyła informacje o ćwiczeniach floty i o jej stanie; Dział Artylerji - stan artylerji, materiały techniczny i ćwiczenia; arsenały i porty przesyłają swoje zapotrzebowania i t.p.

Projekt budżetu opracowany przez Wydział Administracyjno-Techniczny jest przedstawiony ministrowi I-go października roku poprzedzającego rok rozwarzania budżetu w Riksdagie, to jest I października 1920 roku dla roku 1922.

Od października do stycznia, budżet jest studjowany przez ministra, który przedstawia go następnie w styczniu Izbie, wtedy też przedstawia opinię poszczególnych przedstawicieli i dodaje swoje uwagi. i wyjaśnienia.

Budżet jest rozwarzany i wotowany podczas sesji stycznia-czerwiec.

Zdarza się, co miało miejsce parę razy w ostatnie lata, że podczas sesji izb minister wnosi dodatkowy budżet, który jest niezwłocznie rozwarzany przez izby

Budżet marynarki, który wchodzi za § 4 (armji i floty) nosi tytuł: Liggare over de i Riksstgaten Uppförda Anslag a Fjarde Huvudtiteln, 3 Sjöforsvaret for ar 1921, nie posiada paragrafów tajnych i jest wydawany przedstawicielom państw

zagranicznych na ich prośbę. Paragrafy tajne są rozwiązywane przez specjalną komisję izdy.

Każden budżet dzieli się na kredyty zwykłe i nadzwyczajne.

Niektóre kredyty dają się z zastrzeżeniem, że Departament, w końcu roku, zwróci sumy nie zużyte. W niektórych znowu wypadkach Departament ma prawo wykorzystać pozostające sumy, do potrzeb Departamentu.

Kredyt na rok 1921 przedstawia się, według wydziałów następująco:

A) Zarząd Marynarki

I/ administracja marynarki (biura centralne) - kredyt zwykły 140.600 koron i nadzwyczajny 45.970 koron, są to tylko gaże personelu .

2/ Sztab Generalny - kredyt zwykły 7.400 kor., na wydatki biurowe.

B) Szkoły

Kredyty pozostały zeszłoroczne:

- I/ na wyższą szkołę marynarki.....27.625 k.
- 2/ na szkołę morską.....48.469
- 3/ na szkołę chłopców okrętowych.....76.800
- 4/ na szkołę intendantów.....11.975

Kredyty powyższe są przeznaczone do opłacenia personelu i wydatki kancelaryjne.

C) Flota

I/ pobory personelu floty wynoszą 6.531.245, kredyt ten zmniejszono o 359.000 kor. w porównaniu z rokiem poprzednim, zredukowanie jest powodem nie zajętych posad, które przedstawiają się jak niżej:

20% - oficerów, 10% - podoficerów i 49% - szeregowych

2/ zaliczki wynoszą 143.000 kor. Żadnej zmiany w porównaniu z zeszłorocznym budżetem, zaliczki wyznaczone są na personel opuszczający flotę i wydają się aż do czasu otrzymania przez oficera miejsca na prywatnej służbie.

3/ Dodatkowe wynagrodzenie na jednego funkcjonariusza, kredyt jest nadzwyczajny, równa się 500 koron.

4/ zwrot kosztów ewidencji i ekwipunku.....2.790 k.

5/ i 6/ umundurowanie załóg i obsług. okręt. 497.756 k. kredyt zwykły i 224.000 koron kredyt nadzwyczajny, ten ostatni jest wywołany wzrastającą drożyzną odzienia.

7/ na wikt - 2.098.436 kor., niema zmiany z rokiem poprzednim. Chociaż ceny żywności wzrosły ale przyjmuje się pod uwagę zmniejszenie się personelu i zredukowana służba rekruta.

8/ na kuchnię, dla kooperatywy w arsenale w Sztokholmie kredyt nadzwyczajny 10.000 koron.

9) i 10) na nowe budownictwo i utrzymanie floty, kredyt zwykły 2.945.050 kor. i kredyt nadzwyczajny 589.000. Ponieważ w roku 1921 nie przewiduje się nowego budownictwa, więc kredyt ten jest wyznaczony na opłacenie robotników portowych i utrzymanie floty. Wydział Administracyjno-Techniczny prosił o kredyt nadzwyczajny w wysokości 6.000.000 kor na utrzymanie floty. Prośba ta była określona przez ministra, na podstawie tego, że stare jednostki mają być wycofane w tym roku z floty.

11/ na naprawę dwóch wrót do doków w porcie Karlskrona kredyt nadzwyczajny 60.000 kor.

12/ instalacje sanitarne w porcie Karlskrona, kredyt nadzwyczajny 30.000 koron, jest to kredyt na urządzenie umywalni i szatni dla robotników portowych.

13/ kredyt nadzwyczajny 70.000 kor. na instalację ogrzewania centralnego w jednym z budynków portu w Sztokholmie, a także 22.000 koron na powiększenie prysznicu ciepłej w tymże porcie.

14/ 25.000 z budżetu roku poprzedniego wyznaczono na przeprowadzenie oświetlenia elektrycznego w budynku gdzie lokują się podoficerowie w Sztokholmie, 25.000 drugich wyznaczono na kuter, dla podtrzymywania komunikacji w porcie Sztokholmskim, kuter ten ma też służyć i dla awjacji.

15/ program morski roku 1914 przewidywał stworzenie bazy dla floty w porcie Harnosund u ujścia rzeki Angermanalven (w zatoce Botnickiej); baza ta ma zawierać, budynki, doki, warsztaty i stację hydroawiatyczną. Chociaż wymagania polityczne po

ostatniej wojnie zmieniły się, ale rząd tembardziej ma zamiar zakończyć urządzenie bazy, szczególnie doków, które przydadzą się też dla celów komercyjnych w zatoce Botnickiej. Na ten cel uzyskano kredyt nadzwyczajny 672.000 koron, co wraz z asygnowaniami już w poprzednich latach na ten że cel wynosi 3.372.000.

16) i 17) na ćwiczenia floty wyasygnowano 4.833.000 kor. kredyt jest ten sam co i w zeszłym roku. Tu jest przewidziana pewna oszczędność węgla wynosząca 24.000 ton po 140 koron tona. Możliwe, że uchwalony kredyt okaże się nie wystarczającym i minister będzie zmuszony wnieść dopotrzebowanie na dodatkowy kredyt 1.000.000 koron.

18) wynagrodzenie i umundurowanie rekruta wynosi 851.984 koron, co odpowiada 2.459 rekrutom, licząc, że niektórzy będą odbywać 240, a drudzy 300 dni służby.

Zołd dzienny rekruta wynosi 50 orów.

19) na doświadczenia artyleryjskie 40.000 koron. Od 1914 roku rok rocznie uchwalano ten sam kredyt. W tym roku komitet Administracyjno - Techniczny prosił o kredyt 60.000 ale propozycja ta była odrzucona przez ministra

Sejm upoważnił władze na użycie 132.000 koron na powiększenie dalekonośności 15 cm. dział pancerników typu Wasa z 8.000 metrów (dalekonośność obecna) do 11.000 metrów.

20) na zaopatrzenie torpedami uchwalonyo kredyt nadzwyczajny 421.500 koron.

Od 1918 roku sejm uchwalał kredyty, zresztą niedostateczne na urządzenie podgrzewaczy powietrza na pewnej ilości starych torped i na zaopatrzenie floty następującymi torpedami:

różne.....	120 torped
dla podwodnych łodzi programu 1914..96	„
dla torpedowców Wrangel i Wachmeister...	32
dla pancerników Gustaf V i Drottning Victorja.....	20

Ogólna ilość torped268.

Z tej liczby 204 torpedy są w stanie fabrykacji i doświadczeń.

Brak torped jest dość znaczny w szczególności dla wo-
wych jednostek. Dużą ilość torped stracono przy ćwiczeni-
ach, w średnim po 18 sztuk rocznie zaczawszy od roku 1914
W 1919 liczba straconych torped równa się 26, po 19.000
koron za torpedę, co stanowi 494.000 koron. Sądząc z tych
cyfr jest przewidziane że kredyt uchwalony nie wystarczy.

21) na telegraf bez drutu i awiację uchwalono kredyt
50.000 koron. Ten sam co i w zeszłym roku.

D) Artylerja Brzegowa

I/ na pobory personelu 1.666.786 kor., kredyt ten
zmniejszono o 10 % z powodu wielkiej ilości nie obsadzo-
nych miejsc, które w listopadzie przedstawiały się jak
następuje:

24 % - oficerskich, 15 % podoficers., 44% szeregow.

2/ na zaliczki dla opuszczających służbę - 51.000 k.

3/ i 4/ 122.655 kor. kredytu zwykłego i 55.240 kor.
kredytu nadzwyczajnego, na umundurowanie personelu szere-
gowego (ogólna suma 1.105 ludzi).

5/ na wikt 530.900⁰⁰ koron, bez zmiany z rokiem zesz-
łym. Uwaga ta sama co w § 7 oddziału C).

6/ utrzymanie materiałów i statków pomocniczych
kredyt zwykły 738.550 kor. oraz nadzwyczajny 147.710 kr.
W sumie na 47.000 koron więcej niż w roku 1920.

8/, 9/, 10/, 11/, 12/, i 13/ nie zawierają ciekaw-
szych kredytów militarnych, prócz kredytu 10.000 koron
na obronę baterji fortecy Alvsberg.

14/ kredyt zwykły, na ćwiczenia artylerji nadbrzeżnej
485.700 kor., powiększono o 10.000 kor.

15/ pobory i umundurowanie rekruta - kredyt zwykły
130.000. Bez zmiany.

16/ na ćwiczenia bojowe, kredyt zwykły nie zmieniony
20.000 kor.

17/ na wynajęcie i wyżywienie koni - kredyt nadzwy-
czajny 75.000 kor. Artylerja brzegowa posiada pewną ilość
koni, ale kredyt wotowany jest też przeznaczony na pewne
zakupy

18/ na obronę powietrzną Karlskrony, kredyt nadzwyczajny wynoszący 27.000 koron, półowa tego co było asygnowane w roku zeszłym.

19/ 10.000 koron wyasygnowano na zakup patentu kapitana Akerlunda, ~~na~~ automatyczny aparat do celowania dla armat artylerji brzegowej.

Pierwszemi działami zaopatrzonemi w podobne aparaty, mają być działa średniego kalibru w fortecy Vaxholm, na co wyasygnowano 34.000 koron.

20/ 50.250 korony wyasygnowano na miny podwodne dla miejsc ufortyfikowanych i przedstawiają dalszy kredyt uchwalony jeszcze w roku 1919 i 1920.

B) Flota i Artylerja Nadbrzeżna

1/ Program roku 1914 przewidywał wypłacanie poborów pewnej ilości oficerów kadry rezerwowej. Na 1920 i 1921 liczba takich oficerów przedstawia się następująco:

FLOTA: oficer. wyższych....2	ARTYLERJA NADB.: ofic wyżs...1
oficer. subalter....6	oficer.sub..5
podoficerów.....3	podofic.....6

W tym celu uchwalono kredyt zwykły 39.III koron, ściśle wedle programu roku 1914.

2/ kredyt nadzwyczajny - 16.400 koron na kursa zimowe, wykłady historii, geografji, języki, dactylografji, buchalterji, kursa te mają na celu ułatwić wyszukanie posady w razie opuszczenia służby wojskowej.

3/ kredyt nadzwyczajny 6.000 koron, na kursa fizjologii, psychologii, prawa obywatelskiego. kursa te mają na celu nauczyć młodych oficerów wykonywać obowiązki zwierzchnika i utrzymywać dyscyplinę opartą na wzajemnem zaufaniu.

Z oszczędności pozostałych z kredytu zeszłorocznego, sejm upeknomocnił rząd zażytkowanie 25.000 koron na doświadczenia artyleryjskie z pociskami z długimi końcami, aby określić najlepszą formę pocisków. W poprzednim roku na ten sam cel było asygnowane 37.500 koron

4/ Przez analogję, z tym co było zrobione w ostatnich dwóch latach, uchwalono kredyt nadzwyczajny - 25.000 koron na doświadc-

czenia z podwodnymi minami, aby doprowadzić ich do perfekcji powojennej.

F) Różne

Z ciekawszych §§ artykułu F są:

3/ wynagrodzenia oficerom znajdującym się w misjach zagranicą, kredyt zwykły 30.000 koron, zamiast 15.000 roku zeszłego.

W tym paragrafie minister zaznaczył, że od 10 lat, z liczby obcych państw, tylko Niemcy zapraszali oficerów szweckich na studia, obecnie zaś nadeszły zaprosiny i z innych państw, a więc kilku oficerów mają przejść kurs w marynarce francuskiej, 2 mają przejść kurs 10 miesięczny w marynarce włoskiej, jeden zaś oficer ma się udać do Stanów Zjednoczonych.

4/ wynagrodzenia lekarzom wysykanym w misjach zagranicznych wyznaczono 4.000 koron zamiast 2.000 roku ubiegłego.

20/ wynagrodzenia tymczasowe, z powodu drożyzny, dodatki do gaży, kredyt nadzwyczajny - 1.800.000 koron. Dotychczas poborów oficerów jak armji tak i marynarki nie są uregulowane ostatecznie.

G) Służba hydrograficzna.

Budżet lożemski i biura meteorologicznego, który do roku 1926 stanowił część budżetu marynarki, jest obecnie odniesiony do budżetu departamentu Handlu. W budżecie marynarki pozostaje tylko służba hydrograficzna, to jest: mapy, wydania hydrograficzne, ogłoszenia nawigacyjne i t.p. Ogólny budżet stanowi : kredyt zwykły 132.200 koron i kredyt nadzwyczajny 271.200 koron

Ogólna suma budżetu wynosi:

KREDYT ZWYKŁY22.971.735 i KREDYT NADZWYCZAJNY...6.217.500

Frankowski
k a p i t a n

14 stycznia 1921 r.

5/t.

Otwarcie parlamentu szwedzkiego

Do Naczelnego Dowództwa Oddział II

W W A R S Z A W I E .

14 stycznia odbyło się uroczyste otwarcie obu izb, w nowym składzie. Chwila ta jest uważana w Szwecji za największą uroczystość narodową. Ceremonja odbyła się jak zawsze w zamku królewskim w sali tronowej. O godzinie 11 minut 40, zbrali się przedstawiciele świata dyplomatycznego w sali przyboskiej, oczekując chwili zaproszenia do sali tronowej. W tym roku świat dyplomatyczny uzupełnił się przedstawicielem Czecho-Słowacji i Meksyku, brakowało natomiast przedstawicieli Rosji i Jugosławji (Jugosławja, od nowego roku, zwinęła swą placówkę a posel został odwołany). Ciało dyplomatyczne nie dzieliło się więcej na dwa obozy i nie przejawiało rewalizacji (jak to miało miejsce w roku zeszłym). W tym roku była wielka ilość fraków, prócz nowych państw, przebyli we frakach przedstawiciele Stanów Zjednoczonych i Niemcy.

Królowa udziału w ceremonji nie brała, bo jest chora i znajduje się po za Sztokholmem. W czasie świąt przesłała ~~przez~~ ona operację uszną.

O godzinie dwunastej weseł na salę tronową król w pełnej paradzie, mając przy boku następcę tronu i księżniczkę Karolę.

Otwarcie sesji odbyło się przez przeczytanie mowy tronowej, którą król czytał siedząc na tronie. Po mowie królewskiej, prezydent ministrów złożył sprawozdanie z

życia politycznego kraju, za rok ubiegły. Następnie odpowiedzieli królowi marszałkowie pierwszej i drugiej izb.

Mowę królewską przedstawiam w załączeniu. Sprawy polityki zewnętrznej są w niej omówione krótko i ogólnikowo, nawet w sprawie Alandu ograniczono się do paru słów, w zeszłym zaś roku, król mówił: „Ja będę w dalszym ciągu, kierował me wysiłki w celu popierania Alandczyków w ich słusznym żądaniu swobodnego stanowienia o swej przynależności politycznej”.

Ustęp mowy o siłach zbrojnych, o których w mowie zeszłorocznej zupełnie przemilczano, pokazuje, że Szwecja zaczyna się przebudzać po swych latach złudzeń i marzeń antimilitarystycznych.

Część mowy poświęcona jest kryzysowi przemysłu, który grozi, w tym roku, wielkimi komplikacjami. Z jednej strony drożyzna życia, z drugiej brak obrotów i kupców zagranicznych.

Dalsza mowa porusza kwestje czysto wewnętrznego ustroju, organizacji i administracji.

Na mowę królewską odpowiedzieli obaj marszałkowie. Mowa ich nie zawierała żadnego programu, wyrazili oni żal królowi z powodu zgony następczyni tronu oraz podkreślili konieczność oszczędności i pracy.

Na tym ceremonia się zakończyła.

Frankowski
k a p i t a n .

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Załącznik do numeru 5/t.

Mowa tronowa wygłoszona przy otwarciu Riksdagu II/I 21

Szanowni Panowie i Szwedzcy mężowie

Witam Was przed waszą poważną pracą. Od kiedy ostatnio spotkałem się z wami, ta osoba, która stała najbliżej sercu mego syna, szlachetna księżniczka tronu szwedzkiego, ku wielkiej naszej boleści opuściła ten świat. Czujemy wszyscy czem była i co zdołała dla swej nowej ojczyzny. Niech będzie błogosławiona jej pamięć.

Stosownie do waszej uchwały, powziętej w poprzedniej sesji zimowej, przełączenie Szwecji do Ligi Narodów teraz zostało przeprowadzone. Choć Liga ta jeszcze dopiero zapoczątkowała swe działania, można żywić uzasadnioną nadzieję, że w blizkiej przyszłości dojdzie do rozwoju pozwalającego jej na korzystne spełnienie swego wysokiego zadania. Poważny rezultat osiągnęło pierwsze zebranie Ligi, przez ustanowienie stałego trybunału międzynarodowego, postanowienie to zostało przezemnie ratyfikowane.

Kwestja przyszłej sytuacji państwowej Alandu została w zeszłym roku oddana do rozstrzygnięcia Radzie Ligi Narodów i jest przedmiotem jej badań.

Polityka porozumienia, który znalazła swój wyraz w zjazdach między - skandynawskich, była w przeciągu roku zeszłego prowadzona z dobrym skutkiem.

Jakiegokolwiek można żywić nadzieje co do powodzenia starań o urzeczywistnienia i zachowanie porozumienia i pokoju między narodami kuli ziemskiej, jest wciąż jednak koniecznem pilnować, żeby własne siły obronne zostały utrzymane. Propozycje jakie w tym celu przedkożę wam są tak obmyślane żeby rewizja systemu obrony krajowej, która jest w toku, nie była niemi zparaliżowana.

Kryzys ekonomiczny, spowodowany wojną wszechświatową, dotknął i kraj nasz. Na znaczną część naszego przemysłu rzuca on swój cień. Aby go zwalczyć potrzebne są: zgodna praca, rozum i oszczędność w publicznem i indywidualnym gospodarstwie więcej niż kiedykolwiek.

Możliwość, za pomocą akcji rządowej zaprowadzić równowagę w stosunkach, przez kryzys światowy zagmatwanych, jest bez wątpie-

nia bardzo ograniczona. Niektóre zarządzenia jednak w poszczególnych wypadkach mogą się okazać koniecznymi dla podtrzymania życia ekonomicznego narodu, pod tym względem są prowadzone badania. Również potrzebne mogą być zarządzenia władz, aby ulżyć nędzy, która grozi z powodu wzrastającego braku pracy. W tym celu będę od was żądał kredytów w pierwszym rzędzie na zorganizowanie pracy.

Sytuacja finansowa zniewała nas do ograniczenia w możliwy sposób wydatków państwowych. Przedewszystkiem chodzi tu o wydatki na cele nowe i takie wydatki na które koniecznym będzie fundusze przysposobić drogą pożyczki.

Na zasadzie opinji wyrażonej przez sejm resztoroczny, uważam, że nie powinno się brać pod uwagę jakiegokolwiek obciążenia opodatkowania bezpośredniego. Aby tebrać fundusze, konieczne na wydatki budżetowe, przedłożę wam projekt o pewnych cłach natury finansowej i o poborze nadal podatku od konsumpcji i sprzedaży trunków wysokokowych.

Zarówno względy finansowe, jakoteż badania w toku, dotyczące jednolitej organizacji różnych gałęzi ubezpieczenia społecznego, są powodem, że nie podejmuję w tym roku przed wami kwestji o przemysłowym ubezpieczeniu od chorób. Natomiast będę i w tym roku żądał od was kredytu na poparcie prywatnych instytucji ubezpieczeń od chorób. Zarówno mam zamiar przedłożyć wam projekt polepszenia dalszego ogólnego prawa o emeryturze.

Konieczne są nadal dodatki do pensji urzędników i emerytów. Będę żądał od was kredytów w tym celu. Również proponuję wam, że uregulowanie płac w pewnych częściach administracji, które niedawno było przeprowadzone, było rozciągnięte i do innych części jej, mianowicie, do ministerjów, urzędów centralnych, wyższych sądów, personelu armji i floty, reprezentacji zagranicznej, administracji celnej i administracji więzień. Odnośnie do trzech ostatnich gałęzi administracyjnych, proponuję wam poważne zmiany organizacyjne.

Likwidacja komisji państwowych, ustanowionych w czasie kryzysu praw, że ukończona. Uregulowanie stosunków pracy

w składzie rządu powinno teraz być rozważane.

Czynności spełniane przez komitet rolniczy i organizacji od niego zależnych mają być w tym roku ukończone. Mam zamiar zaproponować wam żeby znaczna część funduszków, przeznaczonych w czasie kryzysowym, dla celów kulturalnych, a które jeszcze nie zostały użyte, poszły na wzmocnienie dotychczasowych funduszków pożyczkowych na cele rolnicze.

Konieczność szerszej opieki nad wychowaniem społecznym młodzieży i niesienia wydatniejszej pomocy życiu ekonomicznemu, zniewalają mnie do żądania waszej współpracy w celu rozbudowania dalszego systemu szkolnego, którego fundamenty położono w 1918 roku, uchwałą o zakładaniu szkół praktycznych dla młodzieży.

Kwestja pewnych ulg w postanowieniach prawa o dniu roboczym, jest przedmiotem badań. Po ich ukończeniu przedłożę wam projekt w tej sprawie.

Projekt nowego prawa o ogłaszaniu upadłości majątkowych, przedłożony sejmowi w r. 1920, został na żądanie sejmu ponownie zbadany i będzie wam przedłożony z pewnemi poprawkami. Możecie się też spodziewać projektu prawa o zniesieniu karę śmierci oraz inne zmiany w kwestji prawa karnego, jako też zmiany w prawodawstwie o nieruchomościach ziemskich, jakoż zniesienia patronatu. Projekt nowego prawodawstwa o podziale gruntów jest opracowany i będzie wam przedłożony. Badania są w toku, dotyczące pewnych zmian prawa wyborczego oraz zatrudnienia kobiet na służbie rządowej i mam nadzieję, że będę mógł wam przedłożyć projekt w tych kwestjach.

Będę też i podczas obecnej sesji Riksdagu żądał od was mianowania specjalnych deputowanych aby ze mną radzili.

Prosząc Boga o błogosławieństwo dla was i dla waszej pracy ogłaszam otwarcie obecnej sesji Riksdagu i zapewniam was szanowni panowie i mężowie Szwecji o mojej królewskiej kasce i życzliwości.

15 stycznia 1921 r.

6/t.

Wizyta w ministerjum Obrony Krajowej

Do
Naczelnego Dowództwa Oddział II
w W a r s z a w i e .

O Ministrze Obrony Krajowej i jego zachowaniu się w stosunku do attachés wojskowych, pisałem w raporcie N.292/t Otóż, zakulisowe opowiadania o tych zdarzeniach i wyśmiewanie ministra jak i tych wojskowych szweczkich, którzy unikają attachés wojskowych, doszły do Ministra Spraw Zagranicznych hr. Wrangla, człowieka bardzo światowego i znającego doskonale życie pierwszych stolic Europy, i nie zostały bez skutku. Minister uznał, że takie zachowanie się jest nonsensem i nie właściwe i zapewne dzięki jemu nastąpiło przekłamanie muru chińskiego.

7-go stycznia telefonowano do mnie z Kommandoekspedycji i powiedziano mi: „Minister Obrony Krajowej, dotychczas był bardzo zajęty opracowaniem różnych projektów, które ma przedstawić w Riksdagie, więc dotychczas nie mógł pana przyjąć osobiście, ale jeżeli pan będzie łaskaw się pofatygować do Departamentu to ministrowi będzie bardzo przyjemnie poznać pana”. Ostatecznie wyznaczono mi na audjencję II stycznia o II godzinie przed połud. Identyczne zaproszenia otrzymali i inni attachés wojskowi.

II stycznia, w mundurze, udałem się do Departamentu Obrony Krajowej i przedstawiłem się ministrowi. Minister mówił tylko po szwecu, skótkiem czego, asystował przy audjencji szef Kommandoekspedycji. Na przywitanie Minister nic mi nie powiedział, więc ja mu powiedziałem, że

niezmiernie jestem rad, że mam możność zaświadczyć, w o-
sobie pana ministra, armji szweckiej uczucia przyjaźni i
szacunku jakie odczuwa dla niej armja polska. Na to mini-
ster prosił mi przesłać armji polskiej wyrazy uznania ar-
mji szweckiej, za waleczność którą ona podziwiała w roku
zeszłym. Wizyta trwała krótko, pytano mi się jakie są
wiadomości o koncentracji sił bolszewickich na granicy
polkskiej, o sytuacji w Wilnie i o oddziałach międzynaro-
dowych. Tu wyrażone były żale z powodu zaciągania sprawy
wysłanie oddziału międzynarodowego. (może jedyne odczuwają-
ce się Szwedom zawiąkanie polityki zewnętrznej).

17-go o 8+ej wieczorem, w tutejszym Grand Hotel Royal
ma być urządzony, przez Ministra Obrony Krajowej, obiad
na cześć attachés wojskowych. Jest to, od czasu przyjazdu
naszej placówki wojskowej - pierwsze oficjalne przyjęcie
urządzone przez Departament Obrony Krajowej.

Zasługę, w tak kardynalnej zmianie sytuacji przepi-
sują sobie francuzi.

Frankowski

k a p i t a n k

15 stycznia 1921 r.

7/t.

O oddziale Wileńskim.

Do
Naczelnego Dowództwa Oddział II
W W a r s z a w i e .

Hand

Już upłynęło półtora miesiąca, od czasu kiedy Liga Narodów wydała rozporządzenie by oddziały mające wyruszyć do Wilna były na pogotowiu. Od 5 grudnia Szwecja trzyma oddział wileński w pogotowiu. (O oddziale tym pisałem w raportach Nr. 290a/t.) Zwiłoka ta obija się bardzo na humorach i kieszeni szwedzkiej. Utrzymanie tego oddziału kosztuje skarb szwedzi po 2.000 koron dziennie. Minister Spraw Zagranicznych jak i w Departamencie Obrony Krajowej podkreślają przy każdej sposobności swoje niezadowolenie z powodu takiego przeciągania sprawy. Oczywiście staram się te niezadowolenie kierować na Ligę Narodów.

14-go wyszło rozporządzenie odesłania szeregowców, z pułków kwaterujących w Sztokholmie i jego okolicach, do swych pułków. Oficerowie zaś i niektórzy szeregowcy otrzymali urlop, tym zarządzeniem jakoby wydatki wprowadzono do 1.000 koron dziennie.

Frankowski

kapitan.

